

Provincie Gelderland
Postbus 9090
6800 GX Arnhem

Datum: 15 december 2025
Ons kenmerk: 2025009
Betreft: Aanbieding goedkeuring faunabeheerplan grote hoefdieren 2026-2032 en bijhorende vergunningsaanvraag Flora- en Fauna activiteit

Geacht College,

Hierbij wordt u het faunabeheerplan (deelplan) grote hoefdieren van de Faunabeheereenheid Gelderland (hierna: FBE) voor de periode 2026-2032 aangeboden. Bij dit dier specifieke faunabeheerplan, bestaande uit damhert (*Dama dama*), edelhert (*Cervus elaphus*), ree (*Capreolus capreolus*) en wild zwijn (*Sus scrofa*), behoort ook het faunabeheerplan deelplan algemene deel, u reeds aangeboden d.d. 21 oktober 2025 met bijhorende wijzigingsverzoek van de algemene voorschriften.

Het FBE-bestuur verzoekt u het plan ter goedkeuring in behandeling te nemen. Het faunabeheerplan is tot stand gekomen in goed overleg met de aan de FBE verbonden partijen. Het faunabeheerplan is door het bestuur van de FBE op 1 oktober jl. vastgesteld en is opgesteld met de inzet van alle geledingen. Onder de Wet Natuurbescherming heeft de FBE van bevoegd gezag op 24 september 2019 goedkeuring gekregen op het faunabeheerplan grote hoefdieren 2019-2025 en ontheffing gekregen om grote hoefdieren in Gelderland te beheren en schade te bestrijden (zaaknummer 2019-006092). Deze ontheffing was in lijn met de voorgaande ontheffing die gold van 2014 t/m 2019 (zaaknummer 2014-003717) en was per 1 oktober 2019 van kracht voor een periode van zes jaar. Op 25 juli 2025 heeft de FBE een verlengingsaanvraag gedaan om de planperiode met maximaal een jaar te verlengen. Hoofdzakelijk om de invloed van de wolf op de hoefdierpopulaties beter in kaart te brengen en het effect van hoefdieren op de inheemse flora. Deze verlenging is op 8 oktober 2025 verleend aan de FBE (met zaaknummer 2025-010109). Voor de verdere voorzetting van schadebestrijding en populatiebeheer van grote hoefdieren in provincie Gelderland vraagt de FBE opnieuw vergunning (voorheen ontheffing) aan. Ten grondslag aan deze vergunning ligt het nieuwe faunabeheerplan (deelplan) grote hoefdieren 2026-2032 met het ondersteunende faunabeheerplan deelplan algemene deel.

Hieronder wordt eerst de aanvraag uiteengezet, daaronder volgt de een onderbouwing voor de aangevraagde zaken.

AANVRAAG

De FBE vraagt een vergunning aan met grotendeels dezelfde contouren als de voorgaande ontheffing (zaaknummer 2019-006376). Deze vergunning wordt aangevraagd op basis van artikel 4.11 eerste lid onder e, f en g in samenhang met artikel 5.1 tweede lid onder g van de Omgevingswet (hierna: Ow), in samenhang met artikel 11.54 eerste lid onder a Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal) en artikel 8.74I eerste lid Besluit kwaliteit leefomgeving (hierna: Bkl) en rekening houdende met artikel 11.63 eerste lid Bal gezien de aanbieding van het door het FBE vastgestelde faunabeheerplan (hierna: fbplan).

Zoals in het fbplan opgenomen ligt het accent in de komende planperiode op het behalen van doelstanden en via monitoring het in kaart brengen van de effecten van deze doelstanden op het systeem. Hierbij krijgt adaptief beheer (ook wel effectgericht beheer) een centrale rol in de uitvoering. Daarnaast is er ook noodzaak om uitvoering te geven aan gerichte schadebestrijding.

De vergunning wordt aangevraagd in kader van de volgende belangen (artikel 8.74I eerste lid onder b en tweede lid Bkl):

- 1°. In het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- 2°. Voor het voorkomen van ernstige schade aan met name gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
- 3°. In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
- 7°. Voor het voorkomen van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
- 9°. Voor het voorkomen of bestrijden van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;

Handelingen

Er wordt vergunning flora- fauna-activiteit aangevraagd voor het opzettelijk doden en vangen van het damhert, edelhert, ree en wild zwijn (art. 11.54 eerste lid onder a Bal).

Beheergebied

Het beheergebied voor grote hoefdieren is op zijn breedst het gehele werkgebied van de FBE Gelderland. Voor het *ree* wordt er beheer uitgevoerd in het gehele werkgebied. Voor het *edelhert* is er een leefgebied met poortgebieden aangewezen op en rondom de Veluwe, te vinden op bladzijde 16 van het faunabeheerplan. Er geldt geen nulstandbeleid buiten deze gebieden. Edelherten mogen zich natuurlijk verspreiden door de provincie. Het leefgebied van de *damherten* begrenst zich tot de volgende Wildbeheereenheden (hierna: WBE's): WBE de Vale Ouwe, WBE Noord Oost Veluwe, WBE Veluwe Noord West, WBE Midden Veluwe en WBE Zuid Oost Veluwe. Het leefgebied van het *wild zwijn* betreft hardere grenzen, veelal bij de rasters, de begrenzing hiervan is te vinden op bladzijde 20 van het fbplan. Voor de damherten en wilde zwijnen geldt er nulstandbeleid voor de gebieden buiten de aangewezen leefgebieden.

Nulstandbeleid

In de Uitvoeringsagenda Fauna is, in lijn met het vorige faunabeleidskader, bepaald dat er voor het damhert en het wild zwijn nulstandbeleid geldt. Betekenende dat buiten de aangewezen leefgebieden geen damherten en wilde zwijnen welkom zijn in Gelderland. Damherten, maar vooral wilde zwijnen hebben een hoog reproductiegetal. De Amsterdamse Waterleidingduinen in Noord-Holland laat de gevolgen van te hoge aantallen damherten in een gebied goed zien. Overbegrazing zorgt dan voor een ernstige verarming van de inheemse flora. Dit is onwenselijk, daarom worden ontsnapte damherten (waar eigenaren afstand van hebben gedaan) buiten het leefgebied gedood. Hiermee wordt voorkomen dat er zich damhertpopulaties kunnen vestigen buiten het aangewezen leefgebied. Ook voor het wild zwijn is het onwenselijk om deze buiten het leefgebied te laten treden. Hoofdzakelijk vanwege het risico op de uitbraak van Afrikaanse varkenspest en de economische gevolgen hiervan (onder in de aanvraag verder toegelicht).

Beheerperiode

De vergunning wordt op zijn breedst jaarrond aangevraagd voor de periode van zes jaar, het is wenselijk dat deze op 1 april 2026 in werking treedt. Er zijn echter per diersoort en per belang verschillende wenselijke nuances.

Damhert

Binnen het werkgebied van de WBE's die populaties damherten huizen, dient regulier populatiebeheer mogelijk te zijn in de periode 1 augustus tot en met 15 maart. De FBE behoudt graag de mogelijkheid om te kunnen verruimen naar 1 juli voor WBE's die boven de doelstand zitten.

Buiten de bovenstaande periode vraagt de FBE jaarrond mogelijkheden aan voor zowel binnen als buiten het werkgebied van deze WBE's, zodat er jaarrond afschot plaats kan vinden in het kader van adaptief beheer in relatie tot de volgende wettelijke belangen:

- Belang van openbare veiligheid,
- Het voorkomen van schade aan bossen,
- Het voorkomen van schade aan wilde flora,
- Het voorkomen van schade aan en overlast bij sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen,
- Ter handhaving van het nulstandbeleid,
- Aantoonbaar zieke en/of gebrekkige damherten (onnodig lijden) en van ontsnapte gehouden damherten¹.

Edelhert

Binnen het leefgebied en bijhorende poortgebieden op/rondom de Veluwe dient regulier populatiebeheer mogelijk te zijn in de periode 1 augustus tot en met 15 maart. De FBE behoudt graag de mogelijkheid om te kunnen verruimen naar 1 juli voor WBE's die boven de doelstand zitten.

Buiten de bovenstaande periode vraagt de FBE jaarrond mogelijkheden aan voor zowel binnen als buiten het leefgebied, zodat dat afschot plaats kan vinden in het kader van adaptief beheer in relatie tot de volgende wettelijke belangen:

- Belang van openbare veiligheid,
- Het voorkomen van schade aan landbouwgewassen en bossen,
- Het voorkomen van schade aan wilde flora,
- Het voorkomen van schade aan en overlast bij sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen,
- Aantoonbaar zieke en/of gebrekkige edelherten (onnodig lijden) en van ontsnapte gehouden edelherten².

Ree

Binnen het werkgebied van de FBE worden de volgende beheerperioden aangevraagd:

- Periode reebokken: 1 april tot en met 30 september
- Periode reegeiten en reekalveren: 1 september tot en met 31 maart
- Periode smalreeën: 1 september tot en met 31 mei

Buiten de bovenstaande periode vraagt de FBE jaarrond mogelijkheden aan voor het gehele werkgebied van de FBE dat afschot plaats kan vinden in het kader van adaptief beheer in relatie tot de volgende wettelijke belangen:

- Belang van openbare veiligheid,
- Het voorkomen van schade aan bossen,
- Het voorkomen van schade aan wilde flora,
- Het voorkomen van schade aan en overlast bij sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen,
- Aantoonbaar zieke en/of gebrekkige (onnodig lijden) reeën.

¹ Valt onder geschaad belang openbare veiligheid en ter handhaving van nulstand

² Valt onder geschaad belang openbare veiligheid

Wild zwijn

Binnen het eerdergenoemde leefgebied op de Veluwe dient regulier beheer mogelijk te zijn in de periode 1 juli t/m 15 maart, met mogelijkheid om te verruimen naar jaarrond.

Buiten de bovenstaande periode vraagt de FBE standaard jaarrond mogelijkheden aan voor zowel binnen als buiten het leefgebied zodat afschot plaats kan vinden in het kader van adaptief beheer beheer in relatie tot de volgende wettelijke belangen:

- Belang van openbare veiligheid en andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van economische aard (AVP),
- Het voorkomen van schade aan landbouwgewassen en bossen,
- Het voorkomen van schade aan wilde flora en fauna,
- Het voorkomen van schade aan en overlast bij sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen,
- Ter handhaving van het nulstandbeleid,
- Aantoonbaar zieke en/of gebrekkige wilde zwijnen.

Tijdstippen

Er wordt een tweeledigheid in de begrenzing van tijdstippen binnen beheer en schadebestrijding beoogd.

Damhert en edelhert

Voor het damhert en edelhert wordt voor het reguliere beheer voorgesteld om beheer toe te staan van een uur voor zonsopgang tot een uur na zonsondergang, evenals voor perceelsgewijze schadebestrijding. Echter, voor het belang openbare veiligheid, zieke en/of gebrekkige herten en ontsnapte gehouden dieren blijft de mogelijkheid om 24 uur per dag in te grijpen. Ook wil de FBE graag de mogelijkheid behouden om buiten het eerdergenoemde tijdstip te beheren als het gaat om perceelsgewijze schadebestrijding.

Ree

Ook voor het ree wordt voor het reguliere beheer aangevraagd om dit toe te staan van een uur voor zonsopgang tot een uur na zonsondergang. Afschot van reeën ten behoeve van zieke en/of gebrekkige dieren, ter bescherming van inheemse flora en ten behoeve van verkeersveiligheid wordt 24 uur per dag aangevraagd.

Wild zwijn

Gezien de leefwijze van het wild zwijn wordt afschot van wilde zwijnen 24 uur per dag aangevraagd.

Middelen en methoden

Vergunning wordt aangevraagd voor de volgende middelen (art. 8.74r eerste lid Bkl rekening houdende met artikel 8.74s Bkl en artikel 11.72 derde lid Bal):

- Geweren (art. 11.80 eerste lid in samenhang met art. 11.31 tweede lid Bal);
- Honden, niet zijnde lange honden,
- Geluiddemper, mits toestemming op grond van de Wet Wapens en Munitie (art. 11.79 vijfde lid in samenhang met art. 11.31 tweede lid Bal);
- Kunstmatige lichtbron en nachtzichtapparatuur (art. 11.79 vijfde lid Bal in samenhang met art. 11.31 tweede lid Bal);
- Vangkooien (art. 11.72 eerste lid onder e in samenhang met 11.31 tweede lid Bkl).

Toelichting vangkooi

De FBE vraagt toestemming om bij wilde zwijnen gebruik te maken van de inzet van vangkooien ter handhaving van het nulstandbeleid, ter voorkoming van ernstige schade aan landbouwgewassen, bossen en wilde flora en fauna en bij aantoonbaar zieke en/of gebrekkige wilde zwijnen. Er worden enkel vangkooien aangevraagd die voldoen aan de volgende eisen:

- Wilde zwijnen moeten eerst naar de vanglocatie worden gelokt, daarna kan de vangkooi worden ingezet.
- De vangkooi is minstens 200x250 cm, van boven open en is voorzien van een schuifklep.
- De vangkooi bestaat uit betongaas met maaswijdte van tenminste 10x10 cm.
- De vanglocatie is voorzien van een werkende wildcamera met een bewegingssensor, een nachtfunctie en een elektronische directe verzending van de beelden naar de jachthouder.
- Andere dieren dan wilde zwijnen zullen binnen 3 uur na de melding of binnen 3 uur na zonsopgang vrij worden gelaten.
- Na de vangst van één of meerdere wilde zwijnen in een op scherp gezette vangkooi moeten de dieren binnen 3 uur na de melding of binnen 3 uur na zonsopgang met het geweer worden gedood.

Daarnaast wordt op grond van artikelen 11.76 eerste lid onder a en 11.83 eerste lid onder a en b, in samenhang met 11.31 tweede lid Bal en op grond van art. 10.29 Ow, vergunning aangevraagd voor het gebruik van het geweer op de volgende gronden:

- Het gebruik van het geweer op een terrein dat niet ten minste een omvang heeft van 40 hectare;
- Het gebruik van het geweer voor zonsopgang en na zonsondergang;
- Het gebruik van het geweer binnen de in een omgevingsplan aangewezen bebouwingscontour jacht (art. 5.165a Bkl), of op terreinen die onmiddellijk aan die bebouwingscontour grenzen;
- Toestemming van het gebruik van het geweer bij van het herhaald uitblijven van het behalen van doelstanden en zieke en/of gebrekkige dieren, ook zonder toestemming van de rechthebbende (grondeigenaar/jachthouder), en toegang tot alle gronden binnen de provincie te verlenen, zo nodig met behulp van gedoogplicht (art. 10.29 Ow).

In Bijlage I doet de FBE een voorstel voor de wenselijke voorschriften die bij deze aanvraag gepaard gaan.

ONDERBOUWING

Voor een vergunning verleend kan worden dient er getoetst te worden volgens de beoordelingsregels van art. 8.74I eerste lid Bkl, namelijk dat:

- er een wettelijk belang is geschaad (noodzaak),
- de activiteit geen afbreuk doet aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan, en
- er geen andere bevredigende oplossing dan het verrichten van de activiteit bestaat.

Hieronder worden deze beoordelingsregels uiteengezet.

Noodzaak vergunning

Voor er een vergunning verleend kan worden dient onderbouwd te worden dat er een noodzaak is, ook wel een geschaad wettelijk belang. Aan deze vergunning liggen verschillende geschade belangen ten grondslag (artikel 8.74I eerste lid onder b Bkl):

- **1°.** In het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- **2°.** Voor het voorkomen van ernstige schade aan met name gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
- **3°.** In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
- **7°.** Voor het voorkomen van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
- **9°.** Voor het voorkomen of bestrijden van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;

Hieronder wordt per geschaad belang de onderbouwing uiteengezet.

In het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats

In provincie Gelderland zijn er 15 aangewezen Natura 2000-gebieden, de Veluwe is de grootste hiervan. De Veluwe bestaat uit ruim 64.000 hectare bos en is hiermee het primaire leefgebied voor het damhert, edelhert en wild zwijn. Ook voor het ree is de Veluwe een belangrijk leefgebied, maar het ree is niet beperkt tot de Veluwe. Eén van de knelpunten is het uitblijven van (loof)bosverjonging en het stilleggen van vermeerdering van inheemse flora door een te hoge vraatdruk van deze hoefdieren. Hierdoor komen onder andere habitattypen Oude eikenbossen en Beuken-eikenbossen met hulst onder druk te staan. Niet alleen op de Veluwe is een te hoge vraatdruk van hoefdieren een probleem, ook in Natura 2000-gebieden Willinks Weust en Sint Jansberg zorgen reeën voor uitblijvende bosverjonging. Zo ook toegelicht in hoofdstuk 5 Schade aan Flora en Fauna in het fbplan. In het graasdrukmonitoringsonderzoek op de Veluwe is ook aangetoond dat de hoefdieren grote vraatschade aanrichten in de kruidlaag, struiklaag en boomlaag; 58% van de loofbomen werden aangevreten, verder toegelicht in het fbplan hoofdstuk 5.2 graasdrukmonitoring. Niet alleen uitblijvende bosverjonging is een probleem, de alles etende wilde zwijnen zorgen ook voor problemen met wroeten en predatie. Wilde zwijnen prederen namelijk op de larven het vliegend hert. Het vliegend hert is een Habitatrichtlijn doelsoort met als doelstelling om de populatie te vergroten. Dit laatste is niet voldoende mogelijk met de huidige standen wilde zwijnen. Daarnaast zorgen wilde zwijnen ook voor problemen in de beken van de Veluwe. Door intensief zoelen worden karakteristieke vegetaties verdrongen en leefgebied beschadigd. In de sprengenkoppen kan intensieve betreding door wild leiden tot afkalving van de bodem waardoor de sprengenkop verondiept of verstopt raakt. Hierdoor kunnen de beken ook ongeschikt raken voor de beekprik, tevens Natura 2000-doelsoort met doelstelling tot uitbreiding van de populatie. In de Natura 2000 herstelprogramma's van de Veluwe wordt het belang van de uitvoering van populatiebeheer en het handhaven van doelstanden dan ook benadrukt.

Conclusie

Afgaande op de bovenstaande onderbouwing concluderen wij dat er sprake is van een geschaad wettelijk belang (8.74I eerste lid onder b sub 1 Bkl), waardoor er voldaan wordt aan de voorwaarde en de noodzaak van vergunning is aangetoond.

Voor het voorkomen van ernstige schade aan met name **gewassen**, veehouderijen, **bossen**, visgronden, wateren of **andere vormen van eigendom**

Gewassen

Grote hoefdieren kunnen grote schades aanrichten aan (landbouw)gewassen. Gewassen zijn gevoelig voor vraatschade, maar ook indirecte schade zoals vertrapping (van bijv. maïs of tarwe) kan voor grote schadeposten zorgen. Deze schades worden getaxeerd via BIJ12 Faunazaken. In tabel 1 zijn de getaxeerde schades weergegeven voor de grote hoefdieren.

Tabel 1 Getaxeerde schade grote hoefdieren van de afgelopen planperiode (2019-2024), uitgedrukt in schadejaren (gewasseizoenen november t/m oktober). Bron: database BIJ12 (peildatum: 4 februari 2025)

Diersoort	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Eindtotaal
Damhert	€ 4.251		€ 1.426	€ 748	€ 912	€ 1.175	€ 8.512
Edelhert	€ 200.279	€ 167.415	€ 216.155	€ 104.403	€ 78.252	€ 29.271	€ 795.775
Ree			€ 311	€ 248	€ 6.279	€ 4.987	€ 11.825
Wild zwijn	€ 142.433	€ 35.985	€ 74.987	€ 51.026	€ 20.046	€ 7.502	€ 331.978
Eindtotaal	€ 346.963	€ 203.400	€ 292.879	€ 156.425	€ 105.489	€ 42.935	€ 1.148.091

Net als voorgaande planperiode is de getaxeerde schade veroorzaakt voor damhert en ree dusdanig laag dat schadedrempel van €10.000 niet wordt behaald en er geen vergunning voor schadebestrijding nodig is. Voor het edelhert en wild zwijn is dit echter wel noodzakelijk en overstijgen de getaxeerde schades menig jaar de €100.000. In het fbplan hoofdstuk 4 Schade landbouw zijn deze schadeposten en schadehistorie verder toegesplitst. Zo is toegelicht dat de schade zich hoofdzakelijk voordoet aan grasland en maïs (pagina 22 fbplan) en in mindere mate aan vollegrondsgroenten, bloembollen en andere granen. Veelal worden de bossen (waarin de meeste grote hoefdieren leven) omringd door landbouwpercelen, dit zal altijd een aantrekkende kracht hebben op de grote hoefdieren. De casus van de Agrarische Enclave (pagina 26 fbplan) laat zien dat gericht beheer en aanvullende schadebestrijding, de gewasschade kan minimaliseren. Hiervoor dient dan wel, gezien de aantrekkingskracht, het beheer gecontinueerd te blijven, met mogelijkheid tot aanvullende schadebestrijding.

Bossen

Zoals ook al bij het belang *‘de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats’* is toegelicht, kunnen alle vier de hoefdiersoorten de bosverjonging onderdrukken. Uitblijvende bosverjonging is een vorm van schade aan bossen. Schade ontstaat door te hoge vraatdruk, maar ook bijvoorbeeld door het omwoelen van de bosbodem. De opkomst van de jonge bomen wordt soms dusdanig onderdrukt dat een gehele generatie bomen mist in de bossen. Terreinbeherende organisaties en grondeigenaren hebben hoge kosten om jonge aanplant van bomen te beschermen tegen de vraat van alle vier de hoefdiersoorten. Zo worden er rasters geplaatst en boomkorven (kokers) om jonge geplante boompjes gezet. Ter illustratie: op de Veluwe is er ca. 150 kilometer aan rasters geplaatst, dit zijn enkel de grote enclosures, de vele kleine exclosures zijn hier nog niet meegerekend. Bijvoorbeeld: Op de Veluwe e.o. besteed Natuurmonumenten (als ruwe ondergrens) ca. €25.000 - €35.000 per jaar aan rasters en het onderhoud hiervan. GLK geeft ca. €80.000 per jaar uit aan rasters, manchetten en boomkorven. Dit is dan een eenmalige uitbesteding voor ca. 10-13 hectare. Hier komt dan nog jaarlijkse ca. €6.000 aan onderhoudskosten voor alle rasters en voorzieningen bij. Staatsbosbeheer heeft alleen al op de Veluwe de afgelopen jaren ca. €370.000 en resp. €25.000 geïnvesteerd aan rasters en boomkorven.

Het is echter financieel niet mogelijk om het gehele bos te omrasteren of te vullen met boomkorven. Dit is ook onwenselijk omdat dit het functioneel leefgebied van andere diersoorten beperkt en het is esthetisch onaantrekkelijk voor recreanten.

Om deze schade te beperken is het wenselijk om de afgesproken doelstanden te honoreren en uitvoering te geven aan beheer en gerichte schadebestrijding van het damhert, edelhert, ree en wild zwijn.

Andere vormen van eigendom

Soms komt het voor dat grote hoefdieren de bebouwde kom binnentreden. Dit hoeft niet voor problemen te zorgen, maar vaak is dit wel het geval. Wilde zwijnen woelen gazons volledig om, plunderen containers en reeën en/of herten vreten de beplantingen in tuinen weg of komen vast te zitten in hekwerk. Geregeld verschijnen er nieuwsberichten met dit fenomeen:

- Zwijnen in Hattem 6 juni 2025
nos.nl/artikel/2570160-hattem-kampt-met-overlast-door-wilde-zwijnen
- Ree in Lochem 13 maart 2024
www.gld.nl/nieuws/8114989/petra-heeft-ineens-een-ree-in-de-tuin-die-is-niet-lekker
- Ree in Spijk 11 augustus 2023
www.gld.nl/nieuws/7991019/ree-zit-muurvast-en-schreeuwt-het-uit-eind-goed-al-goed
- Edelherten in Otterlo 2 augustus 2023
www.gld.nl/nieuws/7984780/edelherten-vreten-tuin-op-veluwe-naar-de-knoppen
- Zwijnen in Laag-Soeren 30 september 2021
www.gld.nl/nieuws/7385689/wilde-zwijnen-hebben-de-tuin-van-joke-omgeploegd-iemand-moet-hier-iets-aan-doen
- Reeën in Lochem 19 april 2020
www.lochemsnieuws.nl/er-staat-een-ree-in-de-tuin-bij/

- Edelherten in Kootwijk 19 september 2017
www.destentor.nl/binnenland/bekendste-hert-van-veluwe-terror-teun-dood-gevonden-in-tuin-kootwijk~ac629b6a/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F
- Zwijnen in Ermelo 10 juli 2014
www.gld.nl/nieuws/2063521/betrapt-zwijnen-plunderen-containers-in-ermelo

Bestendig beheer en gerichte schadebestrijding bieden de oplossing om problemen rondom en binnen de bebouwde kom zoveel mogelijk te beperken. Regelmatig krijgt de FBE bericht over gelijke problemen binnen en rondom dorpen, waarna er met de lokale faunabeheerder wordt afgestemd voor oplossingen. Het is dan ook wenselijk om deze mogelijkheid voort te zetten in de aankomende planperiode.

Conclusie

Afgaande op de bovenstaande onderbouwing concluderen wij dat er sprake is van een geschaad wettelijk belang (8.74I eerste lid onder b sub 2 Bkl), waardoor er voldaan wordt aan de voorwaarde en de noodzaak van vergunning is aangetoond.

In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Onder dit belang valt specifiek: verkeersveiligheid (onderdeel van openbare veiligheid) en Afrikaanse varkenspest (onderdeel van: andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten).

Verkeersveiligheid

Aanrijdingen met grote hoefdieren kunnen ernstige gevolgen hebben. Naast letselschade (met soms dodelijke gevolgen) aan bestuurders of inzittenden veroorzaken aanrijdingen met hoefdieren substantiële economische en maatschappelijke schade. Economische schade bestaat uit directe kosten zoals voertuigschade, sleepdiensten, inzet van hulpverleners, en stijgende verzekeringspremies. In 2020 werden in Nederland 8.603 schadeclaims geregistreerd na een aanrijding met een wild dier, met een totale schadelast van ruim 16,5 miljoen euro. De gemiddelde schade per incident bedroeg €1.921, een stijging ten opzichte van eerdere jaren. De meeste meldingen kwamen uit Gelderland, Overijssel en Noord-Brabant³. Deze cijfers geven een indicatie van de schade, maar niet van het totaal. Een deel van de schades blijft namelijk buiten beeld, als deze bijvoorbeeld niet aangemeld worden bij de verzekering. Een ander deel dat buiten beeld blijft is bijvoorbeeld het fenomeen van eenzijdige (dodelijke) ongelukken. Dit is in sommige gevallen ook toe te wijzen aan grote hoefdieren op de weg. Mensen wijken uit als ze een groot hoefdier op de weg zien en rijden hierdoor tegen bijv. een boom met alle gevolgen van dien. In het fbplan zijn voorbeelden en cijfers nader uiteengezet over aanrijdingen met grote hoefdieren (hoofdstuk 6).

Het verminderen van aanrijdingen is een belangrijke drijfveer voor het uitvoeren van populatiebeheer met aanvullende schadebestrijding. Vaak wordt dit binnen de reguliere contouren van het beheer uitgevoerd, maar in sommige gevallen is het wenselijk om aanvullende mogelijkheden te hebben. Bijvoorbeeld als het gaat om afschot vanuit de auto op provinciale en/of gemeentelijke wegen, als een uur voor zonsopgang tot een uur na zonsondergang niet voldoende mogelijkheden biedt of als de plek niet aan de jachtveldeisen voldoet. Daarnaast doen er zich soms problemen binnen de bebouwde kom voor, bijvoorbeeld een ontsnapt damhert die voor verkeerschaos zorgt⁴ of een ree die in een treinstation loopt⁵. In deze gevallen is het ook wenselijk om buiten de gebruikelijke contouren van het beheer te kunnen treden.

³ www.verzekeraars.nl/publicaties/actueel/verbond-schadelast-door-aanrijdingen-met-dieren-neemt-toe

⁴ www.gld.nl/nieuws/2131054/ontsnapt-damhert-veroorzaakt-verkeerschaos-we-moesten-hem-wel-afschieten

⁵ www.ad.nl/nijmegen/wat-loopt-daar-nou-opeens-huppelt-er-een-ree-over-station-nijmegen~a44638d1/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F

In Gelderland zijn er de afgelopen planperiode (2019-20 t/m 2024-25) gemiddeld per jaar 14 damherten, 71 edelherten, 1.371 reeën en 332 wilde zwijnen doodgereden. Dit zijn, uitgezonderd het ree, gemiddeld gezien minder aanrijdingen ten opzichte van die voorgaande planperiode 2014-2019 (resp. -52%, -21%, +11% en -14%), maar desondanks fors. De meeste aanrijdingen vinden plaats met reeën en dat gemiddelde is met 11% toegenomen. De afgelopen twee jaar is er wel een dalende trend van ree aanrijdingen ingezet, maar dit heeft nog niet geleid tot een lager vallend gemiddelde. Zo ook toegelicht in hoofdstuk 6 van het fbplan. Binnen de huidige infrastructuur en ruimtelijke inrichting zoals de aanwezigheid of afwezigheid van rasters, vormen te hoge dichtheden van grote hoefdieren een gevaar voor de verkeersveiligheid. Het hanteren van doelstanden en de naleving hiervan middels populatiebeheer met aanvullende schadebestrijding is daarom van cruciaal belang.

Afrikaanse varkenspest

Binnen dit belang valt ook *'andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten'* hieronder vallen ook dierziekten, zoals AVP. Een uitbraak van AVP in Nederland kan zeer grote gevolgen hebben voor de varkenssector. De export van varkensvlees valt weg, wat per jaar een verlies van ca. 3,7 miljard euro betekent (gebaseerd op cijfers van 2023)⁶. Het risico op uitbraak dient daarom zo klein mogelijk gehouden te worden. Hoge populaties wilde zwijnen verhogen het risico op zo'n uitbraak en het risico op snellere verspreiding. Dit is uitvoerig uitgelegd in hoofdstuk 7 van het fbplan. In dit hoofdstuk worden de risico's uitgelicht en ook welke maatregelen er in Gelderland mogelijk zijn. Hiervoor heeft de FBE ook een draaiboek opgesteld, te vinden op de website van de FBE⁷. Daarnaast werken provincie en FBE samen met het Rijk aan de AVP roadmap 2.0 en bereiden zich zo goed mogelijk voor op een AVP-uitbraak. Naast het voorkomen van een dussdanige schadepost, draagt de provincie ook een wettelijke verantwoordelijkheid om te voorkomen dat er afbreuk gedaan wordt aan de staat van instandhouding van de wilde zwijnenpopulatie. Een niet-gecontroleerde uitbraak van AVP onder wilde zwijnen op de Veluwe betekent dat een groot deel van de zwijnenpopulatie het niet zal overleven en de gunstige staat van instandhouding niet gewaarborgd kan blijven. Hierom is ook van belang dat doelstanden nagestreefd worden en er geen te hoge dichtheden wilde zwijnenpopulaties leven op de Veluwe.

Conclusie

Afgaande op de bovenstaande onderbouwing concluderen wij dat er sprake is van een geschaad wettelijk belang (8.741 eerste lid onder b sub 3 Bkl), waardoor er voldaan wordt aan de voorwaarde en de noodzaak van vergunning is aangetoond.

Voor het voorkomen van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen

Soms komt het voor dat een rotte wilde zwijnen in de bebouwde kom loopt en schade/overlast pleegt aan bijv. sportterreinen. Ook herten en reeën kunnen schade/overlast veroorzaken, bijvoorbeeld door de bloemen op begraafplaatsen weg te vreten. In zulke situaties is het wenselijk om snel te kunnen handelen om schade en overlast te voorkomen. Hier volgend enkele voorbeelden die het nieuws hebben behaald:

- Ree op begraafplaats 16 oktober 2023
<https://www.gelderlander.nl/binnenland/zwaargewonde-ree-rent-in-paniek-over-begraafplaats~af7593bb/>

⁶ agrimatie.nl/ThemaResultaat.aspx?subpubID=2232&themaID=3577&indicatorID=3591§orID=2255

⁷ <http://www.faunabeheereenheid.nl/Portals/10/Publicaties/AVP%20draaiboek/Uitvoeringsdraaiboek%20Afrikaanse%20varkenspest%20GLD%20dec%202020.pdf?ver=2022-09-13-163702-037×tamp=1663079827750>

- Wilde zwijnen vernielen voetbalveld 27 december 2022
www.gelderlander.nl/berg-en-dal/voor-duizenden-euros-schade-door-wilde-zwijnen-aan-groesbeeks-voetbalveld-ravage-is-verschrikkelijk~a9c3cc77/
- Wilde zwijnen vernielen voetbalveld 8 januari 2018
<https://www.de-veluvenaar.nl/2018/01/08/optreden-wilde-zwijnen-theater-en-sportcomplex/>
- Reeën op begraafplaats 15 november 2012
<https://www.rtl.nl/nieuws/artikel/2826166/jacht-op-ree-die-begraafplaats-kaalvreet>
- Reeën op begraafplaats 31 mei 2011
<https://www.ad.nl/bizar/wild-vreet-bloemen-op-begraafplaats-op~a522bfff/>
- Wilde zwijnen vernielen golfbaan 13 juli 2023
<https://rtvhattem.nl/13/07/2023/wilde-zwijnen-hebben-huisgehouden-op-de-golfbaan/>

Door het nakomen van de gemaakte afspraken over (lagere) doelstanden en hier in het beheer uitvoering aan te geven, vermindert het risico op deze types schades. Het is echter niet altijd te voorkomen, in deze gevallen is het wenselijk om invulling te geven middels aanvullende schadebestrijding.

Conclusie

Afgaande op de bovenstaande onderbouwing concluderen wij dat er sprake is van een geschaad wettelijk belang (8.74I eerste lid onder b sub 7 Bkl), waardoor er voldaan wordt aan de voorwaarde en de noodzaak van vergunning is aangetoond.

Voor het voorkomen of bestrijden van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren

Het komt wel eens voor dat een damhert, edelhert, ree of wild zwijn gewond raakt door een aanrijding of in een raster vast komt te zitten of bijvoorbeeld gewond raakt door een landbouwvoertuig.

In dit soort gevallen is het noodzakelijk om het dier uit zijn lijden te verlossen. Daarnaast komen uitvoerders wel eens zieke dieren tegen, in deze gevallen is het ook wenselijk om het dier uit zijn lijden te verlossen. Dit is ook noodzakelijk om de verdere verspreiding van ziektes te voorkomen.

Conclusie

Afgaande op de bovenstaande onderbouwing concluderen wij dat er sprake is van een geschaad wettelijk belang (8.74I eerste lid onder b sub 9 Bkl), waardoor er voldaan wordt aan de voorwaarde en de noodzaak van vergunning is aangetoond.

Samenvattend

Voor alle besproken geschade belangen is er voldoende onderbouwing geleverd om de noodzaak van vergunning aan te tonen.

Staat van instandhouding

Voor er overgegaan kan worden op schadebestrijding en populatiebeheer dient er gewaarborgd te worden dat de handelingen geen afbreuk doen aan de (gunstige) staat van instandhouding. In het faunabeheerplan wordt in hoofdstuk 9.1 (vanaf pagina 70) uitvoerig stilgestaan bij de staat van instandhouding van alle vier de diersoorten. Er wordt een beschouwing gegeven van de vier parameters verspreiding, populatie, leefgebied en toekomstperspectief. Voor alle vier de diersoorten wordt geconcludeerd dat de staat van instandhouding gunstig is en dat de beoogde doelstanden (230 damherten, 1.500 edelherten, 10.350 reeën en 820 wilde zwijnen) ook geen afbreuk zullen doen aan deze gunstige staat van instandhouding. Voor de exacte onderbouwing verwijzen wij naar de teksten in het faunabeheerplan.

Benadrukt dient te worden dat het beheer van damhert, edelhert, ree en wild zwijn ook geen nieuwe handelingen zijn. De FBE heeft al vele jaren een ontheffing (nu vergunning) voor het doden van deze vier diersoorten. Dit heeft nog nooit geleid tot een verslechtering van de staat van instandhouding. Het is dan ook

niet de verwachting dat dit de aankomende planperiode wel zal gebeuren, aangezien er geen grote veranderingen worden aangevraagd t.o.v. van de vorige planperiode. Een nieuwe factor t.o.v. de vorige planperiode is het effect van de wolvenpredatie. Hier wordt jaarlijks in de toewijzing ook rekening mee gehouden. Waarbij de predatie prevaleert over de uitvoering van populatiebeheer. Hierdoor blijft de gunstige staat van instandhouding gewaarborgd.

Conclusie

Het doden van damherten, edelherten, reeën en wilde zwijnen doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van deze soort. Aangezien voor al deze soorten een doelstand is bepaald die boven de berekende minimale vereiste populatie ligt, het verspreidingsgebied intact blijft, de kwaliteit van het leefgebied voldoende is en zelfs verbeterd zal worden en het toekomstperspectief voor alle drie parameters positief is. Zodoende wordt er voldaan aan de voorwaarde zoals gesteld in 8.74I eerste lid onder c Bkl.

Andere bevredigende oplossing

Voor zowel het damhert, edelhert, ree en wild zwijn wordt schadebestrijding en populatiebeheer aangevraagd.

Voor hier invulling aan gegeven mag worden heeft de FBE gezocht naar eventuele (preventieve) maatregelen die een betere oplossing zouden zijn dan het doden van een dier. In hoofdstuk 8 Beheermaatregelen (vanaf pagina 51) in het faunabeheerplan wordt hierbij stilgestaan. Daarnaast heeft BIJ12 Faunazaken 'Faunaschade Preventiekits' voor o.a. hertachtigen en wilde zwijnen opgesteld en gepubliceerd op hun website (www.bij12.nl/onderwerp/faunaschade/schade-voorkomen). Zij geven een beoordeling op de beschikbare preventieve maatregelen als het gaat om het voorkomen van gewasschade. Op hun website wordt voor hertachtigen de preventieve maatregelen afschermingen (gaasrasters, elektrische afwering en manchetten) en afschot op schadelocatie beoordeeld met een hoge ecologische effectiviteit voor hertachtigen. Voor wilde zwijnen worden ook afschermingen (gaasrasters en elektrische afwering) en afschot op schadelocatie beoordeeld met een hoge ecologische effectiviteit. In het faunabeheerplan wordt de effectiviteit van rasters eveneens erkend, maar worden ook de beperkingen hiervan benoemd. Het is namelijk niet wenselijk om elk gebied in te rasteren, dit beperkt de migratiemogelijkheden te veel en gaat ook gepaard met hoge kosten.

In het faunabeheerplan (H8) worden er meer preventieve maatregelen gegeven dan alleen voor het voorkomen van gewasschades. Er wordt ook stilgestaan bij maatregelen die gericht zijn op mensen, zoals communicatiecampagnes, vroege waarschuwingssystemen, verkeersborden, overgang van zomer- naar standaardtijd en verlagen van de toegestane snelheid. Deze preventieve maatregelen ondersteunen de vermindering op bijv. kans op aanrijdingen. Maar zoals ook in het faunabeheerplan staat zijn deze preventieve maatregelen niet in staat om schades volledig te voorkomen of de ecologische draagkracht van een gebied te waarborgen.

Daarnaast worden in het faunabeheerplan (H8) ook preventieve maatregelen gegeven die gericht zijn op de dieren zelf. Hier wordt stilgestaan bij wildreflectoren en -spiegels, akoestische afschrikmiddelen, bermbeheer, olfactorische afweermiddelen, chemische afschrikmiddelen en fysieke scheidingen. In het plan worden ook de beperkingen van deze middelen toegelicht. Deze maatregelen worden gezien als belangrijke ondersteunende maatregelen. Voor kapitaalintensieve teelten is het bijvoorbeeld noodzakelijk dat deze afgerasterd zijn, maar rasters zijn vaak een dure investering en in combinatie met wisselteelt niet overal toepasbaar.

Afschrikmiddelen hebben vaak een tijdelijk karakter. Dit wordt allemaal ook uitgebreid behandeld in het faunabeheerplan. In Gelderland zijn er ook vele verschillende maatregelen getroffen om bijv. de kans op aanrijdingen te verminderen, dit is tevens toegelicht in hoofdstuk 8 onder 'toegepaste preventieve maatregelen' vanaf pagina 59. De FBE erkent dat het nemen van preventieve maatregelen belangrijk is, maar op zichzelf niet voldoende is. Alleen in combinatie met afschot kan een balans gevonden worden tussen de verschillende belangen en ecologische draagkracht.

Conclusie

Gezien de ecologische, economische en maatschappelijke draagkracht (vertaald naar wettelijke belangen) van alle vier de diersoorten, kan geconcludeerd worden dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat anders dan invulling geven aan schadebestrijding en populatiebeheer voor alle vier de aangevraagde diersoorten. Zodoende wordt er voldaan aan de voorwaarde zoals gesteld in 8.74I eerste lid onder a Bkl.

Middelen en methoden

Voor deze vergunning worden er verschillende bij de wet verboden middelen en methoden aangevraagd.

De volgende middelen worden aangevraagd:

- Geweren;
- Honden, niet zijnde lange honden,
- Geluiddemper, mits toestemming op grond van de Wet Wapens en Munitie;
- Kunstmatige lichtbron en nachtzichtapparatuur;
- Vangkooien.

De volgende methoden en perioden worden aangevraagd:

- Het gebruik van het geweer op een terrein dat niet ten minste een omvang heeft van 40 hectare;
- Het gebruik van het geweer voor zonsopgang en na zonsondergang;
- Het gebruik van het geweer binnen de in een omgevingsplan aangewezen bebouwingscontour jacht (art. 5.165a Bkl), of op terreinen die onmiddellijk aan die bebouwingscontour grenzen;
- Toestemming van het gebruik van het geweer bij van het herhaald uitblijven van het behalen van doelstanden en zieke en/of gebrekkige dieren, ook zonder toestemming van de rechthebbende (grondeigenaar/jachthouder), en toegang tot alle gronden binnen de provincie te verlenen, zo nodig met behulp van gedoogplicht (artikel 10.29 Ow).

Hieronder volgt een onderbouwing van deze aangevraagde middelen, methoden en perioden.

Middelen

Om effectief invulling te geven aan het doden van een dier omwille schadebestrijding en populatiebeheer is het gebruik van het geweer noodzakelijk. Gebruik van het kogelgeweer is wettelijk toegestaan bij het doden van grote hoefdieren, artikel 11.80 eerste lid onder a (voor reeën) en onder b (voor damherten, edelherten en wilde zwijnen) Bal. Het gebruik van de geluiddemper en kunstmatige lichtbron en nachtzichtapparatuur verhogen de effectiviteit van het doden van een dier. Deze extra hulpmiddelen zijn wenselijk om het afschot gedurende schemering en nacht te optimaliseren, het verbetert tevens het zicht van de uitvoerders waardoor het schot accurater is. De geluiddemper beschermt het gehoor van de uitvoerder, omdat het schot minder luid is. Dat heeft eveneens als resultaat dat er minder verstoring optreedt voor andere fauna en omwonenden in de omgeving.

Het middel vangkooi wordt aangevraagd voor het vangen van wilde zwijnen. De vangkooi wordt ook toegepast in provincies Noord-Brabant en Limburg, zij hebben positieve effectieve ervaringen opgedaan, zo ook toegelicht in hun faunabeheerplannen pagina 359 resp. 255⁸. Ook in Duitsland wordt dit effectieve middel toegepast⁹ evenals in België waar de vangkooi is ingezet in AVP besmette gebieden. Verder wordt voor het doden in de vangkooi het aanvullende kaliber .22 lr aangevraagd voor het doden van wilde zwijnen tot maximaal 30 kg. Dit levert minder stress op en is voor dieren tot 30 kg op de korte afstand binnen de vangkooi zeer effectief. Het tekort aan energie wordt gecompenseerd door de korte afstand en de precieze schotplaatsing in de hersenen, waardoor het dier opslag dood is.

⁸ <https://www.faunabeheereenheid.nl/Portals/13/faunabeheerplannen/Faunabeheerplan%20Noord-Brabant%202023-2029%20def.pdf?ver=2023-06-16-180618-987×tamp=1686931596675> en <https://limburg.faunabeheereenheid.com/wp-content/uploads/sites/8/2020/12/Faunabeheerplan-Limburg-2020-2026-Deel-I-Blz-1tm-315-Low-Res.pdf>

⁹ Zoller, H. (2018). Der mobile Fallenfang als wirksame Methode zur Reduzierung von Schwarzwildpopulationen zur Afrikanischen Schweinepest-Prävention - Ein Praxisleitfaden -. Landesbetrieb Forst Brandenburg, Landeskompetenzzentrum Forst Eberswalde, Forschungsstelle für Wildökologie und Jagdwirtschaft Ministerium für Ländliche Entwicklung, Umwelt und Landwirtschaft. p. 31.

Vanuit het werkveld bestaat de behoefte om gestreepte biggen van wilde zwijnen effectiever en veiliger te beheren met kalibers die beter aansluiten bij hun lichaamsomvang. Reeën, met een levend gewicht van ongeveer 25 kg, mogen worden geschoten met kalibers vanaf .22 inch en een energieafgifte van minimaal 980 joule op 100 meter (artikel 11.80, eerste lid, onder a Bal). Gestreepte biggen, met een levend gewicht tot circa 15 kg zijn lichter dan reeën. Desondanks is voor het schieten van deze biggen momenteel een zwaarder kaliber vereist (artikel 11.80, eerste lid, onder b).

Wij verzoeken daarom om een uitzondering, zodat gestreepte biggen ook mogen worden geschoten met kalibers zoals omschreven in artikel 11.80, eerste lid, onder a Bal, passend bij hun lagere gewicht en vergelijkbaar met de regels voor reeën.

Methoden en perioden

Damherten, edelherten, reeën en wilde zwijnen komen soms voor op plekken die niet veilig zijn (verkeersveiligheid) of onwenselijk gezien de schadegevoeligheid van de plek. Voorbeelden hiervan zijn in de aanvraag al gegeven, bijvoorbeeld dicht langs wegen, in de bebouwde kom of in nulstandgebied (in geval damhert en wild zwijn). In deze gevallen is het belangrijk dat de dieren snel en effectief gedood kunnen worden. Dit betekent dat er ook mogelijkheden moeten zijn indien er niet voldaan wordt aan de 40 hectare eis (bv. wegbermen) of binnen de bebouwde kom of direct aangrenzende gebieden. Het is ook van belang dat er buiten de reguliere beheertijden opgetreden kan worden. Hertachtigen zijn veelal actief in de schemering, wilde zwijnen zijn dit ook maar ook nog gedurende de nacht. Daarom is het verlengen van het gebruik van het geweer in deze tijden een effectieve aanvulling die wenselijk is om de gestelde doelstanden te behalen. Voor wat betreft schadebestrijding is het wenselijk om zo snel mogelijk te kunnen optreden, 24 uur per dag.

De aangevraagde beheerperioden zijn toegespitst per diersoort, rekening houdende met de rustperiode voor het kalveren en het uitvoeren van tellingen.

Tot slot wordt er toestemming gevraagd om gronden te betreden zonder de toestemming van de rechthebbende. De FBE vraagt deze mogelijkheid aan om te gebruiken bij hoge uitzondering. Het betreft hier alleen situaties waar het gaat om zieke en/of gebrekkige dieren of bij het herhaald uitblijven van het behalen van doelstanden. Het niet meewerken of in sommige gevallen zelfs tegenwerken van het behalen van de doelstanden en de in het faunabeheerplan gestelde doelstellingen kan een dusdanig effect hebben dat bijvoorbeeld aanrijdingen in het gebied stijgen/hoog blijven of resulteren in de afwezigheid van inheemse flora. De FBE kan deze zogenaamde gedoogplicht gebruiken als 'stok achter de deur'. Zowel in het provinciaal beleid (Uitvoeringsagenda Fauna) en in de herstelstrategieën van Natura 2000-gebied Veluwe wordt het belang van het behalen van de doelstanden benadrukt. Voor Natura 2000 geldt er ook een Europese verplichting om de gestelde doelen te behalen. De FBE is voor het behalen van deze doelstanden en doelstellingen echter volledig afhankelijk van de medewerking van lokale uitvoerders/grondeigenaren, daarom is het noodzakelijk om bij uitzondering te kunnen ingrijpen. Uiteraard heeft het de voorkeur om te allen tijde vanuit de samenwerking te werk te gaan. Echter, soms stellen individuen persoonlijke belangen boven gemeenschappelijke belangen, zodat er geen andere mogelijkheid overblijft dan het betreden van een terrein zonder toestemming van de rechthebbende. De FBE wil deze mogelijkheid alleen toepassen in nauw overleg met bevoegd gezag, waarbij de situatie gezamenlijk zal worden beoordeeld. Daarbij zullen afspraken worden gemaakt tussen de FBE en bevoegd gezag ten aanzien van de voorwaarden waaronder van deze gedoogplicht gebruik kan worden gemaakt. Daarbij kan aan voorwaarden worden gedacht ten aanzien van de frequentie en vorm van de verzoeken tot meewerken aan het behalen van de doelstanden, de termijnen die daarvoor worden gegund en de hulp die daarbij vanuit de FBE wordt aangeboden. Op deze wijze wordt gewaarborgd dat alleen in geval van het opzettelijk niet meewerken aan het behalen van de doelstanden, van deze uitzonderlijke bevoegdheid gebruik wordt gemaakt.

Conclusie

De middelen en methoden zijn gericht op zo effectief mogelijk uitvoering geven aan populatiebeheer en schadebestrijding.

Toelichting motivatie verlening voorgaand faunabeheerplan en ontheffing

Op 25 juli 2025 heeft de FBE een verlengingsaanvraag gedaan om de planperiode met maximaal een jaar te verlengen. Hoofdzakelijk om de invloed van de wolf op de hoefdierpopulaties beter in kaart te brengen en het effect van hoefdieren op de inheemse flora. Deze verlenging is op 8 oktober 2025 verleend aan de FBE (met zaaknummer 2025-010109).

In het faunabeheerplan wordt er nu uitvoerig ingegaan op de interactie tussen grote hoefdieren en de nieuw gevestigde wolvenpopulatie in Gelderland (en Nederland). De beschikbare data zijn geanalyseerd op bijvoorbeeld patronen van predatie op vee en het dieet van de wolven (pagina 89 faunabeheerplan). Ook is bij de beoordeling van de staat van instandhouding van de vier grote hoefdiersoorten een beschouwing gegeven op de invloed van de wolf op deze staat van instandhouding (pagina 82 t/m 87 faunabeheerplan).

Het effect van hoefdieren op inheemse flora is uitgebreid toegelicht in hoofdstuk 5.2, wat is toegespitst op het graasdrukmonitoringsonderzoek op de Veluwe. Tevens zijn er doelstellingen opgenomen om de inheemse flora te beschermen (pagina 79 en 80). Daarnaast wordt er in het hoofdstuk monitoring (vanaf pagina 97) ook stilgestaan bij de impact op flora.

Concluderend

Zoals hierboven beschreven is, wordt er voldaan aan de gestelde wettelijke voorwaarden om over te gaan tot vergunningverlening. Mocht u nog aanvullende informatie verlangen dan zijn wij altijd bereid u hierover te adviseren.

In afwachting van uw besluit, verblijf ik hoogachtend,
ook namens de Faunabeheereenheid Gelderland,

Secretaris

BIJLAGE I VOORSTEL VOORSCHRIFTEN

Algemene voorschriften

De algemene voorschriften (A t/m E) en begrippenlijst bij ontheffingen aan de Stichting Fauna-beheereenheid Gelderland zoals deze van toepassing zijn op het moment dat van de ontheffing gebruik wordt gemaakt, zijn van toepassing en worden als herhaald en ingelast beschouwd. Deze zijn te raadplegen op de website www.fauna-beheereenheid.nl/gelderland/publicaties.

Reikwijdte

De ontheffing geldt voor het gehele werkgebied van de FBE in de provincie Gelderland. Deze vergunning is zes jaar geldig van XX¹⁰ 2026 t/m XX 2032.

Soortspecifieke voorschriften

EDELHERTEN

F. Periode

1. Afschot van edelherten ten behoeve van populatiebeheer is toegestaan:
 - a. van 1-8 t/m 15-3;
 - b. De FBE kan machtiging verlenen om de afschotperiode te verruimen van 1-7 t/m 15-3 voor WBE's die boven de doelstand zitten;
 - c. De FBE kan jaarrond afschot toestaan in het kader van een pilot én na indiening van een werkplan vóór 1-4.
2. Afschot van edelherten is jaarrond toegestaan:
 - a. in de poortgebieden;
 - b. ter voorkoming van ernstige schade aan gewassen, bossen, wilde flora en in het kader van de verkeersveiligheid;
 - c. van aantoonbaar zieke en/of gebrekkige edelherten en van ontsnapte gehouden edelherten in heel Gelderland.

G. Tijdstippen

Afschot van edelherten is toegestaan ten behoeve van:

1. Populatiebeheer in het leefgebied en de poortgebieden: van een uur voor zonsopgang tot een uur na zonsondergang.
2. Openbare- en verkeersveiligheid: 24 uur per dag.
3. Zieke en/of gebrekkige edelherten en ontsnapte gehouden edelherten: 24 uur per dag.
4. Perceelsgewijze schadebestrijding van een uur voor zonsopgang tot een uur na zonsondergang.
5. De FBE kan machtiging verlenen in kader van perceelsgewijze schadebestrijding buiten de in lid 4 genoemde tijdstippen.

Middelen zijn toegestaan zoals benoemd in het besluit waar deze voorschriften onderdeel van zijn.

I. Locatie

¹⁰ 1-4-2026 t/m 31-3-2023

1. Afschot is toegestaan in het leefgebied op de Veluwe en in de poortgebieden. Voor de begrenzing van het leefgebied wordt de kaart van het fbplan aangehouden. Voor overige delen van de provincie is afschot alleen toegestaan ten behoeve van de in lid G onder 2, 3 en 4 genoemde gevallen.
2. Afschot en verjaging van edelherten binnen een straal van 250 meter van een ecoduct is niet toegestaan, met uitzondering van aantoonbare zieke en/of gebrekkige dieren.
3. De FBE kan machtiging verlenen voor afschot van edelherten in het kader van verkeersveiligheid tot 200 meter vanaf provinciale wegen. De WBE coördineert de uitvoering en bepaalt wie dit afschot uitvoert.
4. De FBE kan machtiging verlenen voor het gebruik van het geweer in relatie tot de 40 hectare eis voor het jachtveld in de in lid 3 en lid F2 bedoelde situaties.

J. Overige voorschriften

1. Het is grondgebruikers, terreinbeheerders, jachthouders en WBE's niet toegestaan aanvullende beperkingen op te leggen, tenzij de FBE hiermee heeft ingestemd. De FBE rapporteert hierover jaarlijks aan de provincie.
2. Het bemachtigd edelhert moet voor vervoer buiten het jachtveld voorzien zijn van een door de FBE verstrekt uniek wildmerk.
3. De jachthouder is verantwoordelijk voor het afmelden van afschot binnen 24 uur in het faunaregistratiesysteem.

DAMHERTEN

F. Periode

1. Afschot van damherten ten behoeve van populatiebeheer is toegestaan:
 - a. van 1-8 t/m 15-3.
 - b. De FBE kan machtiging verlenen om de afschotperiode te verruimen van 1-7 t/m 15-3 voor WBE's die boven de doelstand zitten;
 - c. De FBE kan jaarrond afschot toestaan in het kader van een pilot én na indiening van een werkplan vóór 1-4.
2. Afschot van damherten is jaarrond toegestaan:
 - a. ter handhaving van het nulstandbeleid;
 - b. ter voorkoming van ernstige schade aan bossen, wilde flora en in het kader van verkeersveiligheid;
 - c. van aantoonbaar zieke en/of gebrekkige damherten en van ontsnapte gehouden damherten in heel Gelderland.

G. Tijdstippen

Afschot van damherten is toegestaan ten behoeve van:

1. Populatiebeheer in de leefgebieden: van een uur voor zonsopgang tot een uur na zonsondergang.
2. Ter handhaving van het nulstandbeleid: 24 uur per dag.
3. Openbare- en verkeersveiligheid: 24 uur per dag.
4. Zieke en/of gebrekkige damherten en ontsnapte gehouden damherten: 24 uur per dag.
5. Perceelsgewijze schadebestrijding van een uur voor zonsopgang tot een uur na zonsondergang.
6. De FBE kan machtiging verlenen in kader van perceelsgewijze schadebestrijding buiten de in lid 5 genoemde tijdstippen.

H. Middelen

Middelen zijn toegestaan zoals benoemd in het besluit waar deze voorschriften onderdeel van zijn.

I. Locatie

1. Afschot is toegestaan in de leefgebieden op de Veluwe. Voor de begrenzing van het leefgebied wordt de kaart van het fbplan aangehouden. Buiten de leefgebieden geldt nulstandbeleid.
2. Afschot en verjaging van damherten binnen een straal van 250 meter van een ecoduct is niet toegestaan, met uitzondering van aantoonbare zieke en/of gebrekkige dieren.
3. De FBE kan machtiging verlenen voor afschot van damherten in het kader van verkeersveiligheid tot 200 meter vanaf provinciale wegen. De WBE coördineert de uitvoering en bepaalt wie dit afschot uitvoert.
4. De FBE kan machtiging verlenen voor het gebruik van het geweer in relatie tot de 40 hectare eis voor het jachtveld in de in lid 3 en lid F2 bedoelde situaties.

J. Overige voorschriften

1. Het is grondgebruikers, terreinbeheerders, jachthouders en WBE's niet toegestaan aanvullende beperkingen op te leggen, tenzij de FBE hiermee heeft ingestemd. De FBE rapporteert hierover jaarlijks aan de provincie.
2. Het bemachtigde damhert moet voor vervoer buiten het jachtveld voorzien zijn van een door de FBE verstrekt uniek wildmerk.
3. De jachthouder is verantwoordelijk voor het afmelden van afschot binnen 24 uur in het faunaregistratiesysteem.

REEËN

F. Periode

1. Afschot van reeën ten behoeve van populatiebeheer is toegestaan:
 - a. Jaarlingen en bokken: van 1-4 t/m 30-9;
 - b. Geiten en kalveren (mannelijke en vrouwelijke): van 1-9 t/m 31-3;
 - c. Smalreeën: van 1-9 t/m 31-5.
2. Afschot van reeën is jaarrond toegestaan:
 - a. ter voorkoming van ernstige schade aan bossen, wilde flora en in het kader van verkeersveiligheid;
 - b. van aantoonbaar zieke en/of gebrekkige reeën.

G. Tijdstippen

1. Afschot van reeën ten behoeve van populatiebeheer is toegestaan van een uur voor zonsopgang tot een uur na zonsondergang.
2. Afschot van reeën is 24 uur per dag toegestaan in de volgende situaties:
 - a. ter voorkoming van ernstige schade aan bossen en ter bescherming van wilde flora;
 - b. bij zieke en/of gebrekkige dieren;
 - c. ten behoeve de van verkeersveiligheid.

H. Middelen

Middelen zijn toegestaan zoals benoemd in het besluit waar deze voorschriften onderdeel van zijn.

I. Locatie

1. Afschot en verjaging van reeën binnen een straal van 250 meter van een ecoduct is niet toegestaan, met uitzondering van aantoonbare zieke en/of gebrekkige dieren.
2. De FBE kan machtiging verlenen voor afschot van reeën in het kader van verkeersveiligheid tot 200 meter vanaf provinciale wegen. De WBE coördineert de uitvoering en bepaalt wie dit afschot uitvoert.
3. De FBE kan machtiging verlenen voor het gebruik van het geweer in relatie tot de 40 hectare eis voor het jachtveld in de in lid 2 en lid F2 bedoelde situaties.

J. Overige voorschriften

1. Het is grondgebruikers, terreinbeheerders, jachthouders en WBE's niet toegestaan aanvullende beperkingen op te leggen, tenzij de FBE hiermee heeft ingestemd. De FBE rapporteert hierover jaarlijks aan de provincie.
2. Het bemachtigde ree moet voor vervoer buiten het jachtveld voorzien zijn van een door de FBE verstrekt uniek wildmerk.

3. De jachthouder is verantwoordelijk voor het afmelden van afschot binnen 24 uur in het faunaregistratiesysteem.

WILDE ZWIJNEN

F. Periode

1. Afschot van wilde zwijnen ten behoeve van populatiebeheer toegestaan:
 - a. van 1-7 t/m 15-3;
 - b. de FBE kan machtiging verlenen om te verruimen naar maximaal jaarrond.
2. Afschot van wilde zwijnen is jaarrond toegestaan:
 - a. ter handhaving van het nulstandbeleid;
 - b. ter voorkoming van ernstige schade aan gewassen, bossen en wilde flora en fauna;
 - c. ten behoeve van openbare- en verkeersveiligheid;
 - d. van aantoonbaar zieke en/of gebrekkige wilde zwijnen.

G. Tijdstippen

1. Afschot van wilde zwijnen is 24 uur per dag toegestaan.

H. Middelen

1. De FBE kan jachthouders machtiging verlenen om vangkooien te gebruiken in het kader van F2a, b en d. Voor het gebruik gelden de volgende voorwaarden:
 - a. Wilde zwijnen moeten eerst naar de vanglocatie worden gelokt, daarna kan de vangkooi worden ingezet. Het gebruik van lokvoer is toegestaan als dit gebeurt overeenkomstig bijlage 18 richtlijn lokvoer van het fbplan.
 - b. De vangkooi is minstens 200x250 cm, van boven open en is voorzien van een schuifklep.
 - c. De vangkooi bestaat uit betongaas met maaswijdte van tenminste 10x10 cm.
 - d. De vanglocatie is voorzien van een werkende wildcamera met een bewegingssensor, een nachtfunctie en een elektronische directe verzending van de beelden naar de jachthouder.
 - e. Andere dieren dan wilde zwijnen moeten binnen 3 uur na de melding of binnen 3 uur na zonsopgang vrij worden gelaten.
 - f. Na de vangst van een of meerdere wilde zwijnen in een op scherp gezette vangkooi moeten de dieren binnen 3 uur na de melding of binnen 3 uur na zonsopgang met het geweer worden gedood.

- g. Bij het afmelden van afschot in het faunaregistratiesysteem moet het middel 'vangkooi' worden gekozen.
2. Het gebruik van het kogelgeweer kaliber .22 lr is slechts toegestaan voor afschot van biggen tot ca. 30 kg binnen een vangkooi.

I. Locatie

1. Afschot van wilde zwijnen is toegestaan in het leefgebied op de Veluwe. Voor de begrenzing van het leefgebied wordt de kaart van het fbplan aangehouden. Buiten het leefgebied geldt nulstandbeleid.
2. De FBE kan machtiging verlenen van afschot van wilde zwijnen in het kader van schadebestrijding.
3. Afschot en verjaging van wilde zwijnen binnen een straal van 250 meter van een ecoduct is niet toegestaan, met uitzondering van aantoonbare zieke en/of gebrekkige dieren.
4. De FBE kan machtiging verlenen voor afschot van wilde zwijnen in het kader van verkeersveiligheid tot 200 meter vanaf provinciale wegen. De WBE coördineert de uitvoering en bepaalt wie dit afschot uitvoert.
5. De FBE kan machtiging verlenen voor afschot van wilde zwijnen binnen de bebouwde kom.
6. De FBE kan machtiging verlenen voor het gebruik van het geweer in relatie tot de 40 hectare eis voor het jachtveld in de in lid 2, 4 en 5 en lid F2 bedoelde situaties. De uitvoering is de verantwoordelijkheid van een BOA of professioneel faunabeheerder. Hij/zij kan onder zijn/haar toezicht andere jachtaktehouders inzetten.

J. Overige voorschriften

1. Het is grondgebruikers, terreinbeheerders, jachthouders en WBE's niet toegestaan aanvullende beperkingen op te leggen, tenzij de FBE hiermee heeft ingestemd. De FBE rapporteert hierover jaarlijks aan de provincie.
2. Het bemachtigde wild zwijn moet voor vervoer buiten het jachtveld voorzien zijn van een door de FBE verstrekt uniek wildmerk. In nulstandgebieden geldt dit voor vervoer buiten het werkgebied van de WBE.
3. De jachthouder is verantwoordelijk voor het afmelden van afschot binnen 24 uur in het faunaregistratiesysteem.